

คลองดำเนินสะดวก: สายน้ำแห่งมะพร้าวและวิถีชีวิตราชบุรี

ผู้เรียบเรียง สุภาวดี สังข์วรรณ

คลองดำเนินสะดวกเป็นหนึ่งในผลงานสำคัญของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ที่ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาการคมนาคมทางน้ำของประเทศ ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเชื่อมต่อเส้นทางน้ำเพื่อส่งเสริมการค้าขาย การเกษตร และการสัญจรของประชาชนในยุคนั้น ด้วยพระราชดำริที่ลึกซึ้งนี้ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ซึ่งดำรงตำแหน่งพระสมุหกลาโหมในขณะนั้น เป็นผู้อำนวยการในการขุดคลองเชื่อมจากแม่น้ำท่าจีน โดยเริ่มขุดจากปากคลองบางยาง ตำบลบางยาง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ไปจนถึงแม่น้ำแม่กลองที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โครงการนี้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2403 และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2411

เมื่อคลองดังกล่าวถูกขุดเสร็จสมบูรณ์ รัชกาลที่ 4 ทรงเห็นว่าคลองนี้มีเส้นตรงและสะดวกต่อการสัญจร พระองค์จึงพระราชทานนามว่า "คลองดำเนินสะดวก" ซึ่งสะท้อนถึงจุดมุ่งหมายของพระองค์ในการสร้างเส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพสูงสุด

คลองดำเนินสะดวกไม่เพียงเป็นผลงานทางวิศวกรรมที่ยิ่งใหญ่ของยุคนั้น แต่ยังเป็นเส้นทางที่สำคัญในการขนส่งสินค้าเกษตร การค้าขาย และการเชื่อมโยงชุมชนต่าง ๆ ริมฝั่งคลอง ส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก โดยเฉพาะการส่งออกผลิตผลจากเกษตรกรในพื้นที่ เช่น มะพร้าว กุ้ง และผลไม้เมืองร้อนอื่น ๆ

การปลูกมะพร้าวในพื้นที่ดำนินสะตอก เริ่มต้นจากการใช้คลองดำนินสะตอก ซึ่งขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่อเป็นเส้นทางคมนาคมและการขนส่งสินค้าเกษตรจากพื้นที่ไปยังตลาดต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง คลองดำนินสะตอกนี้เองที่ทำให้มะพร้าวจากดำนินสะตอกกลายเป็นสินค้าที่สามารถขนส่งไปยังตลาดได้อย่าง สะดวกและรวดเร็ว พื้นที่ดำนินสะตอกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการปลูกมะพร้าว เนื่องจากมีสภาพดิน น้ำ และภูมิอากาศที่เหมาะสม ส่งผลให้มะพร้าวที่ปลูกในบริเวณนี้มีคุณภาพดี เนื้อมะพร้าวมีความหวานมันและมี น้ำมะพร้าวที่สดชื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นของมะพร้าวจากดำนินสะตอก

เอกลักษณ์และคุณภาพของมะพร้าวดำนินสะตอก

มะพร้าวดำนินสะตอกมีลักษณะเด่นที่ไม่เหมือนใคร ผลมะพร้าวมีขนาดใหญ่ เนื้อหนา และรสชาติหวานมัน น้ำมะพร้าวมีความสดชื่นและมีกลิ่นหอม เฉพาะตัว ผลมาจากการดูแลที่พิถีพิถันของเกษตรกรในพื้นที่ ที่ได้สืบทอด ความรู้และเทคนิคการเพาะปลูกมาจากบรรพบุรุษ

เกษตรกรในพื้นที่ดำนินสะตอกยังคงรักษาและพัฒนาการปลูก

มะพร้าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษา คุณภาพและชื่อเสียงของมะพร้าว ดำนินสะตอก นอกจากนี้ยังมีการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมสวนมะพร้าวและเรียนรู้กระบวนการเพาะปลูกมะพร้าวจาก เกษตรกรในท้องถิ่น

ในปัจจุบัน คลองดำนินสะตอกยังคงเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยตลาดน้ำดำนินสะตอก ที่ตั้งอยู่ริมคลองได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจาก ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงความยั่งยืนของพระราชดำริใน การสร้างเส้นทางนี้ คลองดำนินสะตอกจึงเป็นมรดกทาง ประวัติศาสตร์ที่สำคัญของไทยที่สืบทอดต่อกันมา ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 จนถึงปัจจุบัน

ตลาดน้ำเหล่าตักลัก หรือ Soontarodom Floating Market ตั้งอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของพื้นที่นี้ ตลาดน้ำเหล่านี้ออกตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจวิถีชีวิตชาวบ้านริมน้ำแบบดั้งเดิม และเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน เดิมทีพื้นที่นี้เป็นชุมชนชาวจีนอพยพที่เข้ามาตั้งรกรากและใช้ชีวิตด้วยการเกษตรและการค้าขาย โดยใช้คลองเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ในช่วงปี 2500 ชุมชนได้เริ่มปรับตัวและพัฒนาให้กลายเป็นตลาดน้ำเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

ตลาดน้ำเหล่าตักลักมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการขายสินค้าและอาหารที่ยังคงรักษาความเป็นไทยแท้ ทั้งผักผลไม้สดจากสวนอาหารพื้นบ้าน และขนมไทยโบราณ นอกจากการช้อปปิ้งแล้ว

นักท่องเที่ยวยังสามารถนั่งเรือชมบรรยากาศสองฝั่งคลอง และเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในอดีต

อ้างอิง

ปราจีน เครื่องจันทร์, ดำเนินสะดวก : คลองสำคัญในประวัติศาสตร์

ไทย เข้าถึงได้จาก:

[https://www.finearts.go.th/promotion/view/21799-ดำเนิน](https://www.finearts.go.th/promotion/view/21799-ดำเนินสะดวก)

สะดวก--คลองสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย